

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Capita Pietatis Christianæ, Interrogationibus Et
Responsionibus vsitatis in Catechetica Methodo ita
explicata, vt breuem sed integram hypotyposin doctrinæ
purioris complectantur**

Ferinarius, Johannes

Magdeburgi

VD16 W 3078

De Spiritu Sancto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36195

etiam; ab omnibus alijs gradibus, seu modis presentie
 Dei, discernamus, & in veris exercitijs pietatis, &
 inuocationis, hanc fidem confirmemus, iuxta dictum:
 Per hunc a idem accedere confidenter, per fidem
 in IESVM CHRISTVM.

DE SPIRITV SANCTO.

Quæ sunt significationes vocabuli
 Spiritus?

Vocabulum Spiritus, in genere significat agitatæ
 onem, seu statum, seu naturam, vel vim agitantem.
 Cumq; non Deo tantum tribuatur, sed usurpetur etiam
 de creata agitatione, interdum significat ventos, inter
 alia hominis vitam, Nonnunquam etiam motus, vel
 impetus hominum creatos, cum bonos, tum malos. Hæc
 quæ discrimina consideranda sunt, ne misceantur dicta de
 creata agitatione testimonijs de spiritu increato, ut
 cum in Iohanne dicitur: πνεῦμα ὁ Θεός, id est, Deus
 est Spiritus: ubi significat essentiam spiritualem, vi
 uam, intelligentem, efficacem, sine mole corporea,
 quia eo in loco πνεῦμα est nomen commune tribus
 personis diuinitatis.

Dilectus igitur adhibendus est in testimonijs col
 ligendis, ac prudenter iudicandum, ubi proprie loquã
 tur scriptura de Spiritu sancto, qui est persona, seu
 personæ, qui sanctificans corda vocem Euangelij aus
 picentium, &c.

Quare

Quare tertia persona Diuinitatis personali nomine appellatur Spiritus?

Propter duplicem respectum.

1. Respectu aeterni Patris, & Filij. Quia persona, quæ est substantialis amor, inter patrem Filium, & substantialis leticia, qua æternus patitur, & acquiescit in Filio; & Filius in patre dictum: Hic est Filius meus dilectus, quo delectatur.

2. Respectu nostri, quia est agitator, seu Filius est $\lambda\omicron\gamma\theta$, quia per ministerium, & corde, alloquitur Ecclesiam, ostendit pij s patrum mentes, & lucet ipse in mentibus.

Simul autem pater, & filius, spirant spiritum sanctum, qui corda mouet, ut luce illa filij letificentur, inuocent DEVM, diligant DEVM, & se ei subijciant. Deniq; ut tales motus efficiat, qualis est ipse.

Vnde sumuntur appellationes alie, quæ tribuantur Spiritui sancto.

Ab officio, & beneficijs seu effectioibus, efficit in credentibus.

Nominatur Spiritus gratie, & GRATIAE, quia efficit leticiam in corde, & statatur nos esse in gratia. PRECVM, quia

corda ad Inuocationem, & alios motus, qui copulati sunt in inuocatione.

Ac dictum ad Romanos: Accepistis Spiritum adoptionis filiorum, quo clamamus: Abba pater, complexitur hanc Leticiam, & inuocationem. Et 2. Timoth: 1. Paulus trium uirtutum appellatione, Fortitudinis, Dilectionis, & Castitatis, complexus est totius Decalogi doctrinam. Non dedit nobis Spiritum timiditatis, sed roboris, dilectionis, & castificationis.

Quibus testimonijs ostenditur, Spiritum sanctum esse ὑψίστου, seu personam:

Spiritum sanctum non esse motum creatum, seu accidentem in creatura rationali, seu ipsum patrem creaturam talem motum, ostenditur.

1. Ex patefactione edita in baptismo Christi.

Apparens ideo peculiari specie corporali, ut haec discernatur a patre & filio, est persona a patre & filio distincta.

Spiritus sanctus in baptismo Christi ideo apparuit specie corporali columbae, ut agnoscaturre esse ὑψίστου distinctum a patre & filio.

Ergo est persona uere distincta a patre & filio, quibus est ὁμοούσιος.

Maiores uera est. Quia accidentia non sunt extra sua subiecta. Clare autem in illa patefactione discernuntur personae.

personæ. Pater inquit: Hic est filius meus dilectus
quo delector. Est igitur alia Persona Pater, alius
filius, qui stat in flumine, Alia Spiritus sanctus de-
scendens in specie columbæ, quem quidem ipse Pater
& Filio discernit inquit: super quem videtur Spi-
ritus sanctum &c. hic est qui baptizat Spiritus sanctus

2. Idem argumentum formetur, de exhalatione
Spiritus sancti, visibili specie facta in Pentecoste, quod
si esset creata agitatio in cordibus, non appareret
suiuari specie corporali.

3. Nulla motio creata est inuocanda.

Sed in verbis Baptismi traduntur mandata
inuocando Spiritu sancto, sicut de Patre
filio.

Ergo non est motus creatus. Sed perfectus
vina.

Minor est perspicua ex forma verborum bap-
tismi, quæ comprehendunt summam Euangelij. Bapti-
zantur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti
est, testificor hac uersione, te recipi nomine, &
mandato Dei, à vero Deo, qui est Pater, Filius,
Spiritus sanctus. Hunc verum Deum tu vicissim
scis, & inuoces. In nomine, id est, mandato, &
nomen, id est, ad agnitionem, & inuocationem.

Hoc argumentum Basilius urget contra iherosolimitanos
τομάχους, Et celebrat dictum Eusebij Palestini
inquit: Sanctum Deum lucis conditorem, per Sal-
uatorem nostrum Iesum, cum Spiritu sancto inuocantem
4. Spiritus

4. Spiritus sanctus nominatur alius, mittitur à filio, nominatur paracletus.

Ergo non est agitatio creata, nec ipse pater agitans, sed ὁ ἄλλος distinctum à patre & filio, & tamen ὁμοῦς patri ac filio.

Consequentiam probo: Alius, discernit eum à patre, & filio.

Mittitur à Filio.

Ergo non est pater, nec agitatio creata à patre.

Est paracletus.

Ergo non est doctrina: Sed Doctor, & persona.

5. 2. Corinth. 12. Paulus clarè discernit Spiritum sanctum à donis creatis, autorem ab effectibus: Omnia hæc efficit unus & idem Spiritus. Item. 2. Cor. 3. inquit: Transformamur in eandem imaginem, tanquam à Domini Spiritu. Ergo discernit effectorem à luce creata. Iuniores etiam meminerint dictum, quod perspicue discernit Spiritum sanctum à patre, & filio, recitatum in calce eiusdem Epistolæ: Gratia Domini nostri Iesu Christi, & dilectio Dei, & communicatio sancti Spiritus, sit cum omnibus vobis.

Recita testimonia, ostendentia Spiritum sanctum esse ὁ ἄλλος, antequam Filius assumpsit humanam naturam.

Petrus inquit:

¶

Spiritus

Spiritus Christi in Prophetis prædicans Christum
passurum esse.

Ergo & λόγος est ante assumptionem
n. e. nature, & eodem Spiritu sunt sanctificati
electi, omnibus temporibus.

Iuniores etiam ediscant dulcissimam promissionem,
traditam in Esaia: Hoc fœdus meum cum
di it Dominus, Spiritus meus, qui est in te, & verba
mea, que posui in ore tuo, non recedent ab ore tuo,
neq; ab ore seminis tui, dicit Dominus, deinceps
in sempiternum. Ait eundem esse Spiritum in
& in tota Ecclesia, ad omnem eternitatem.

6. Perspicuum dictum est, de discrimine personarum,
in actis, cap. 2. Dextera DEI exaltata
accepit promissum Spiritum à patre.

Accipitur à Patre, & datur per filium.

Ergo est alia persona à patre & filio, & non
est, ut 2. Corinth. 3. dicitur ὁ κύριος & ἡ
minus, id est, Deus.

Huc referenda sunt & testimonia Symbolorum
& dicta laudate antiquitatis, ut quod Basilii
Δεῖ ἡμᾶς πιστεύειν ὡς βαπτίζομεθα, ὁ δὲ
ὡς πιστεύομεν, πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον
πνεῦμα. Id est, Credere nos oportet sicut baptizati
mur, glorificare autem sicut credimus, Patrem,
filium, & Spiritum sanctum.

Quotuplex est discrimen Personarum:

Duplex; Aliud est Interius, ut, Pater gignens, Imago genita, Spiritus procedens. Aliud est Externum quod sumitur à beneficijs exgæ Ecclesiam. Ut, Filius & Spiritus sanctus mittuntur ad Ecclesiam statim ab initio. Filius constituitur Mediator, mittitur et patrefacit promissionem, orat pro Ecclesia, meretur remissionem peccatorum & restitutionem iusticie, & vite eterne. Et est illa persona, quæ immediate est efficax in conseruationis ministerij, & quæ docet mentes, ostendit patrem, & presentiam eius. Spiritus sanctus mittitur à Patre per Filium, ut immediate corda ad assensionem, & inuocationem flectat, & accendat tales motus, qualis est Deus.

Hæc sufficiant de tribus personis diuinitatis. Estq; ille Articulus fufius explicatus, propter horribiles furores Diaboli, qui in hac vltima mundi senectæ, per organa sua, blasphemias Mahometi in totum penè orbem propagat, & paulatim etiam eas gentes, quæ gerunt nomen Christianum, ad accipiendum Mahometismum insidiosissime præparat.

EXPLICATIO GENERALIS, ARTICVLI DE CREATIONE, & capitum, pertinentium ad illum Articulum.

Quid est creatio?

Est fabricatio aliarum rerum, quæ sunt extra essentiam Dei, ex nihilo, cæli, terre, Angelorum, hominum,

M 2

sum,